

Det här verket har digitaliserats vid Göteborgs universitetsbibliotek.
Alla tryckta texter är OCR-tolkade till maskinläsbar text. Det betyder att du kan söka och kopiera texten från dokumentet. Vissa äldre dokument med dåligt tryck kan vara svåra att OCR-tolka korrekt vilket medför att den OCR-tolkade texten kan innehålla fel och därför bör man visuellt jämföra med verkets bilder för att avgöra vad som är riktigt.

This work has been digitised at Gothenburg University Library.
All printed texts have been OCR-processed and converted to machine readable text.
This means that you can search and copy text from the document. Some early printed books are hard to OCR-process correctly and the text may contain errors, so one should always visually compare it with the images to determine what is correct.

• HVAR 8 DAG •

ILLUSTRERADT MAGASIN

FRYKENSJÖARNE VID INLOPPET TILL SUNNE. — AMATÖRFOTO.

20. DE ÅRG.

DEN 13 OKTOBER 1918

N:o 2

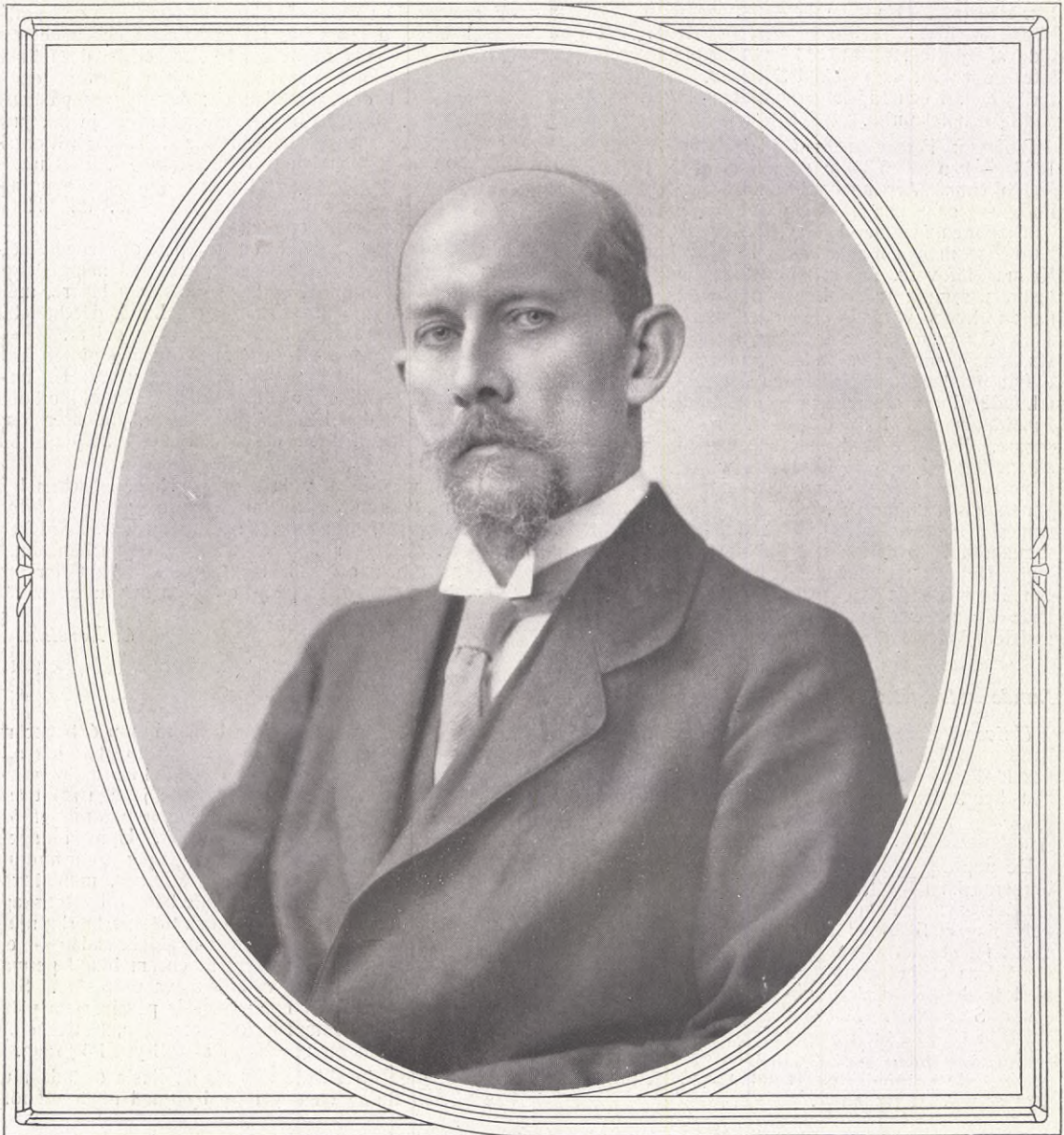

Foto. Raimo, Linn.

Kliche: Bengt Stjernberg.

Perleman.

Det är ju ett känt faktum att lärdomens män ibland stå ganska fjärran från det hvardagliga livets företeelser, detta ibland så fullständigt att dessa företeelser blifva till spekulativa spörsmål, som kunna synas den lärde mannen nog så svåra att knäcka. Man erinre sig professorn i filosofi i Upsala som fått en ny jungfru, den han första afton hon tillbringade i hans hus ville bereda ett nöje. För det ändamålet bjöd han henne på Feitska tomten att se på elefanter, som kommit till staden. Då hon dröjde väl länge borta på kvällen, gick hennes blifvande husbonde bort till sin vän professorn i zoologi och frågade honom, hur lång tid en piga behöfver för att se en elefant. Historien, om också till stor del laved, är dock betecknande för det opraktiska sinne som anses karaktärisera en lärd. Vår tid har väl ändrat äfven detta förhållande, men jag' misstänker att professor John Forssman, i hvilken tid han än lefvat, alltid skulle hafva framträd med den harmoni mellan teoretiskt och praktiskt förstånd, som utgör en af hans många förträffliga karaktärsdrag. Hans sunda, friska natur, hans öppna blick för livets realiteter säger oss detta. Att vara född af landtmätaressläkt är härvid ingen oäfven början, inte heller att vara född i Småland. Det gifver naturligt energi och sådan har professor Forssman, både andlig och lekamlig.

Professor Forssman är född i Kalmar i november 1868 — kan alltså inom ett par månader fira sitt 50-årsjubileum. Af sina föräldrar, landmätaren Magnus Forssman och hans maka Gustava Lewenhagen, erhöi han namnen Magnus John Carl August eftersom kärt barn har många namn. Som 10-åring kom han in i Kalmar läroverk, aflade mogenhetsexamen 1887 och inskrefs samma år vid Lunds universitet och Kalmar nation, hvars vördade nedersledamot han f. n. är. John Forssman hörde till dem, hvars vitæ genus en vis försyn predestinerat — hvem skuile eljes hafva blifvit patologisk lärofader och bakteriernas bevakare i Lund? Inom medicinska fakulteten aflade han med. kandidatexamen 1893 och med. lic. blef han fyra år senare. Följande år disputerade han pro gradu på sin afhandling "Ueber die Ursachen, welchen die Wachstumsrichtung der periferen Nervenfasern bei der Regeneration bestimmen". På den afhandlingen fick han sin första akademiska lärarefullmakt, i det han sommaren 1898 utnämndes till docent i allmän patologi. Det var en framstående lärjunge Victor Odenius och Hans Bendz här hade fostrat. I en följd af år hade John Forssman i öfrigt varit deras amanuens, assistent vid patologicum var han under året 1897—98

Lunds universitets Historiska Museum.

Universitetets Historiska Museum i Lund, som i samband med det nyligen firade universitetsjubileet invigdes lördagen den 28 september, har nu öppnats i sitt nya hem, den förutvarande zoologiska institutionsbyggnaden, hvilken för ändamålet undergått en betydlig omdaning.

De uppstoppade djuren och de zoologiska preparatburkarna ha i byggnadens mellanväning ersatts med museets synnerligen rika och intressanta samling till belysning af Skånes förkristna kulturhistoria, som särskildt för studiet af våra förfäders förhållanden under stenåldern erbjuder möjligheter, som kunna mäta sig med landets centralsamling, statens historiska museum i Stockholm. Metallfynden från brons- och järnåldrarna ha på grund af gällande förordningar hufvudsakligen samlats i Stockholm, men också för kunskapen om dessa tider erbjuder lundamuseet ett material, som är mycket rikhaltigt.

följande året t. f. professor och 1900 utnämndes han till e. o. professor i allmän patologi, bakteriologi och allmän hälsovård, i hvilka ämnen han nio år senare blef ordinarie. Bakom sig hade han då en grundlig teoretisk och äfven praktisk medicinsk utbildning.

Han hade idkat bakteriologiska studier i Köpenhamn en längre tid, som innehafvare af H. M. Konungens resestipendium, studerat i Paris 1898, som innehafvare af riksstatens resestipendium i Leipzig och Tübingen 1900. Och sommaren 1907 vistades han i Tyskland och Frankrike för att studera de s. k. tyfusstationerna där äfvensom metoderna för kloakvattnets rening. Resultatet af sina studier har han nedlagt i en mängd afhandlingar och uppsatser, på svenska, tyska och franska, dels själfständiga dels införda i in- och utländska vetenskapliga tidskrifter. Som t. f. provinsialläkare, som badläkare och som sanatorieläkare har han haft tillfälle till praktiska studier och rön för att icke tala om den stora enskilda praktiken som han utöfvar. Och här framträder hos professor Forssman just denna förenig af teoretiskt och praktiskt förstånd, som gör att han förstår och söker att afvinna sina jämförelsevis starkt teoretiska discipliner praktiska resultat och tillämpa dem på för ögonen varande fall och förhållanden; jag tänker på hans iakttagelser och råd beträffande spanska sjukan, just i dessa dagar och på hans framlagda förslag till organisation af epidemijukvården på landet, hans uttalanden om biologiska reningmetoder för afloppsvattnet, om städernas kloakförhållanden m. m. Hans kunskap och goda omdöme i dylika saker — särskildt naturligtvis hvad som rör patologiska företeelser och bakteriologien — har också på mångfaldiga sätt tagits i anspråk, detta ej blott som läkare, men som medborgare i lärdomsstaden Lund, där han bl. a. varit medlem af stadsfullmäktige en del år.

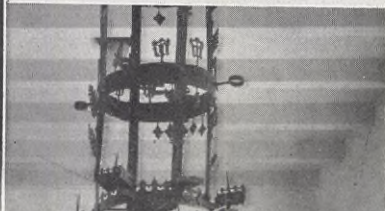
Inom den akademiska församlingen åtnjuter han det förtroende att han tvänne gånger utsetts till universitetets prorektor och inom studentkåren ej blott den respekt, som den högt aktade läraren, professorn och prorektor inger, men också kärlekens belöning för faderlig välvilja.

I sin magnifika villa uppe på Helgonabacken lefver prof. Forssman i privatmannens ro, omgifven af den blomsterprakt, som en väl skött skånsk trädgård kan skänka. Dit drar han sig tillbaka, sedan han slutat dagens arbete och väl stängt inne alla bakterier under observation nere på patologiska institutionen vid Paradisgatan.

C. Norelius.

Vår å nästa sida återgifna bild från museets vackra kyrksal i öfverväningen ger en god föreställning om anordningen af de kyrkliga medeltidssamlingarna, hvilka enligt undertecknads kanske jäfviga åsikt äromuseets tyngdpunkt och hvilka kunde utgöra stoff för tusentals sidor af H. 8. D:s format. Uppställningen är icke fullt så spatiös som den ett par dagar före invigningen tagna bilden kan låta förmoda, men likväl så rymlig, att den lämnar tillfälle både till vetenskapligt studium af hvarje föremål och till konstnärlig njutning af de många, som kunna meddela sådan — en förmån, om hvilken museet är ensam bland permanenta svenska samlingar af motsvarande slag. Särskildt kyrksalen, där hvar sak står på sin rätta plats i den rätta arkitektoniska omramningen, förtjänar att framhåvas som ett muséirum af sällsynt hög rang.

Det länge obeaktade och för de flesta okända museets inflyttning i en värdig byggnad utgör ett för-

Fotos. Rahmn, Aund.

Öfverst HISTORISKA MUSÉET I LUND
invigdt den 28 sept. — Därunder: IN-
TERIÖR. — Nederst: KYRKSALÉN. —
I cirkeln: DOCENTEN O. RYDBECK,
Historiska Muséets föreståndare.

hoppningsfullt led i den kedja af tecken, som tyda på ett vaknande allmänt intresse för äldre tiders odling. Den möda, som nedlagts på de omfattningsrika samlingarnas nyordnande, kan icke lönas bättre än därigenom, att en liten del af detta intresse riktas mot muséets nya hem vid Lundagård.

Hans Wählin.

Till sid. 32.

Finlands urtima landtdag i och för väljande af konungahus för landet öppnades högtidligen den 28 september i närvaro af regeringsledamöterna o. riksföreståndaren.

I samband med denna stora fråga och i afsikt att före valet lägga en säker grund för det unga rikets tillvaro och stärka dess ställning utåt framlades äfven till landtdagens behandling regeringens proposition till ny regeringsform för Finland.

MELLAN AKKAMASSIVETS TVÅ HÖG-
STA TOPPAR.

Samtliga fotos af fotogr. Borg-Mesch,
Kiruna.

Pallin jämte fotografen Borg-Mesch
färdan upp mot det storslagna hög-
fjällets okända höjder. Affärdan
skedde den 10 augusti med Saltol-
nokta som utgångspunkt. På grund
af ett ihållande regn, som ytterligare
försvårade den i hög grad riskabla
och ansträngande vandringen genom
glaciärerna, beslöt slutligen sällska-
pet, då färden började synas men-
ingslös, att dela upp sig så att
kapten Nils Pallin och fotografen
Borg-Mesch jämte lapp-pojken Knut
Sunna skulle fortsätta, medan herr

"BORGTOPPEN", 1950 m hög.
T. h. "NUMMERTOPPEN".

En upptäckt af högt värde för
kännedomen om Sveriges topo-
grafiska förhållanden har i dagarna
gjorts af de djärva och med vår
fjällvärld förtroagna bergbestigarna
kapten *Nils Pallin* från Stockholm
och fotografen *Borg-Mesch* från
Kiruna, i det dessa den 15 sept.
bestego det hittills utforskade
Akkamassivets högsta topp. Be-
läget i norra Lapplands gränstrak-
ter mot Norge anses högfjället
Akka vara ett af de allra natur-
skönaste i Skandinavien.

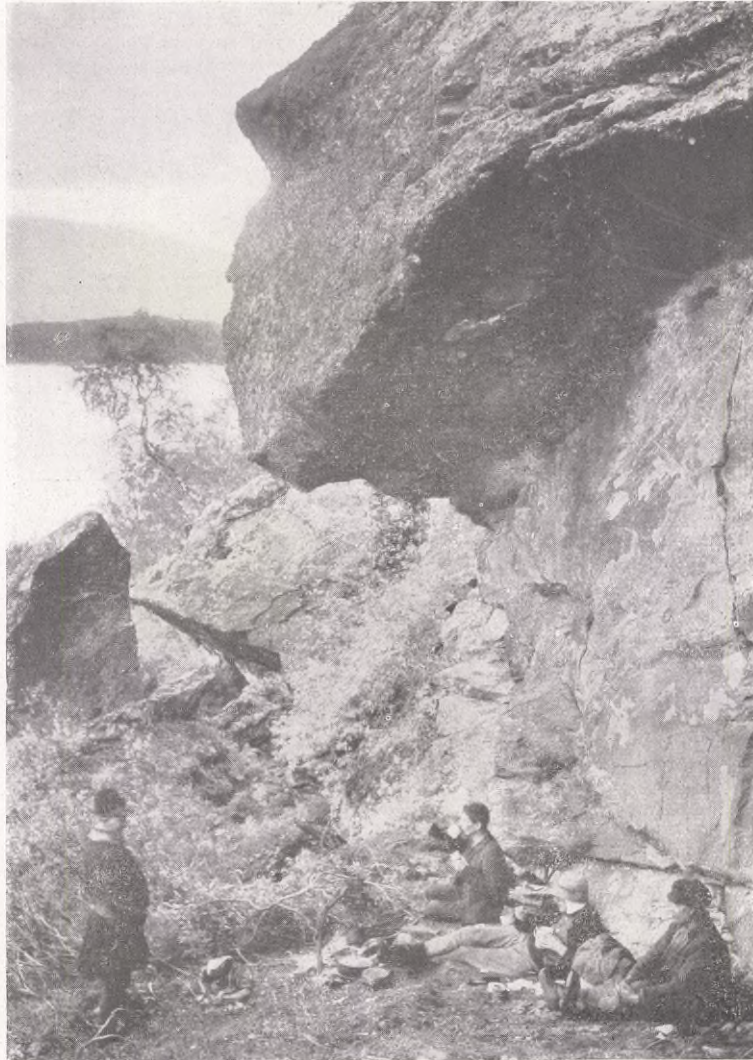
På uppdrag af Svenska Turist-
föreningen anträdde bröderna kap-
ten Nils och publicisten Anders

AKKAGLACIÄREN sedd nordifrån.

T. v. RAST VID BJÖRNHÅLAN.

Anders Pallin och lappen Rimpi skulle återvända ned till lägerplatsen och söka få upp någon fisk med laxöringsdragen, hvilket sedermera visade sig lyckas öfver all förväntan.

Om den äfventyrliga fortsättningen öfver storjökeln med dess förrådiska snöbryggor har hr Borg-Mesch lämnat H. 8. D. följande intressanta skildring:

Jag hade hoppats att vädret skulle bättra sig, så att vi kunnat få se topparne klara från moln, och hinna ta en plåt utaf dem. Då dagen ej var så långt framskriden föreslog jag, att vi försiktigt och under min ledning skulle lotsa oss fram mot sydvästra hörnet af glätschern, hvarest jag antog man borde kunna komma äf foten af den omtvistade toppen. Pallin gick strax in på förslaget, ehuru han tyckte jag såg dålig ut, hvilket jag äfven medgaf. Men hvad som fattades mig var endast sömn på ett par minuter. Pallin och lappojken hade ingenting emot mitt förslag, de trodde säkert ej jag menade allvar. Men jag lade mig bekvämt ned i den blöta snön och somnade ögonblickligen. Efter sex minuter reste jag mig, som en som känner sig fullt uthvilad. Jag bad dem så följa i samma mina fjät, och hoppa öfver de ytor jag sågs hoppa öfver. Sålunda bestego vi utan uppehåll "i ett kör" mycket riktigt den rätta toppen, som af kapten Pallin mig till ära, döptes till "Borgtoppen". Densamma befanns vara 1950 meter öfver hafvet. På sista biten af glaciären skulle Pallin försvunnit för alltid, om jag ej hållit ett öga på ho-

nom där han följde strax bakom mig. Han skulle nämligen hoppa efter mig öfver en halffannan meter bred brygga, som obetydligt skilde sig från den öfriga snöytan. Jag befarade att han ej skulle hoppa nog långt, då jag själf hade med klacken känt kanten af fasta issprickan. Hoppet måste göras uppåt något, och hans fotsula hamnade därvid i spåret af min klack, hvilket var nog för honom att slinta och bräcka bryggan. Uppfattande saken hastigare än den skett, kastade jag mig tillbaka ned just som hans öfverkröpp slog emot iskanten samt grep fatt i hans högra arm och drog honom upp ur remnan, som var flera meter djup — ja, vi kunde ej uppfatta någon botten.

Sedan vi uppnått och rösat toppen och konstaterat höjdläget begåfvo vi oss ned i våra förra fjät, undvikande de remnor vi törut observerat. Komna midt på glaciären stannade jag och meddelade mina farhågor till Pallin,

BORG-MESCH, den bekante bergbestigaren och utmärkte fotografen, skildrare af denna märkliga fjällfärd.

AKKAMASSIVETS NORRA RANDKÄGLA.

ett kort parlamentärerande kraftigt i kragen och drog upp mig. På så vis voro vi hvarandra kvitt. Hemfärden förlöpte i öfrigt utan allvarsamma missöden, om man undantar att vid vadandet öfver den af regnet uppsvällda fjällforsen slogs Pallin omkull och fick ett reben bräckt, men detta tycktes ej vidare bekomma honom. All min aktning och beröm för honom!

Efter två dagar voro vi åter i Saltolnokka, där jag skildes från kapten Pallin, som af tjänsteärenden var förhindrad att stanna längre denna gång bland fjällen.

Vidstående bild visar en del af den gamla grufvan i Dannemora Mellanfält, *Statsrådet* benämnd. Arbetet har här förgiggått så sent som på 1880-talet, ehuru djupet är ej mindre än 150 met. Detta arbetsrum har först under senaste tid blifvit åtkomligt efter att länge ha varit otillgängligt. För närvarande drifves grufbrytningen dels å 215 och dels å 260 meters djup, där malmen utfraktas med luftdrifvet lokomotiv till s. k.

EN UNIK BILD FRÅN DANNE-MORA GRUFVA: Botten af Storrymningen där ingen förut varit under senaste 20 åren.

Foto. Reimers, Gästa.

EN SOMMARVILLA I GÅFVA TILL SVENSKE PASTORN I KRISTIANIA. Grosshandl. J. Wählström i Kristiania har gjort denna vackra donation, och är villan belägen vid Kristianiafjorden, en halftimmes resa från hufvudstaden, en villan finnes 2 tnl. trädgård och skogspark. Pastor i svenska församlingen är f. n. legationspastor Hj. Lyth.

Centralschaktet, som ligger helt och hållet utom malmen.

Dannemora grufvor, som nu äges af Gimo-Österby bruks A.-B., Strömsbergs, Söderfors, Hargs, Ljusne och Strömbacka bruk, ligger i Films och Dannemora socknar i Norra delen af Upsala län. De omnämnas första gången i Rikets Råds gåfvobref till ärkebiskop Jacob Ulfsson å Silfverberget i Film 1481, hvari äfven omtalas, att malmstrecket nyligen upfunnits. Sedan möter oss Dannemora uti ett nyårsdaga 1532 af Gustaf Wasa utfärdadt privilegium på Dannemora berg för Joachim Piper, borgare i Stralsund och hvaraf framgår det allmänna bruket att utföra malmen till Tyskland. Från 1545 bedrefs arbetet vid Dannemora

Forts. å sid. 26.

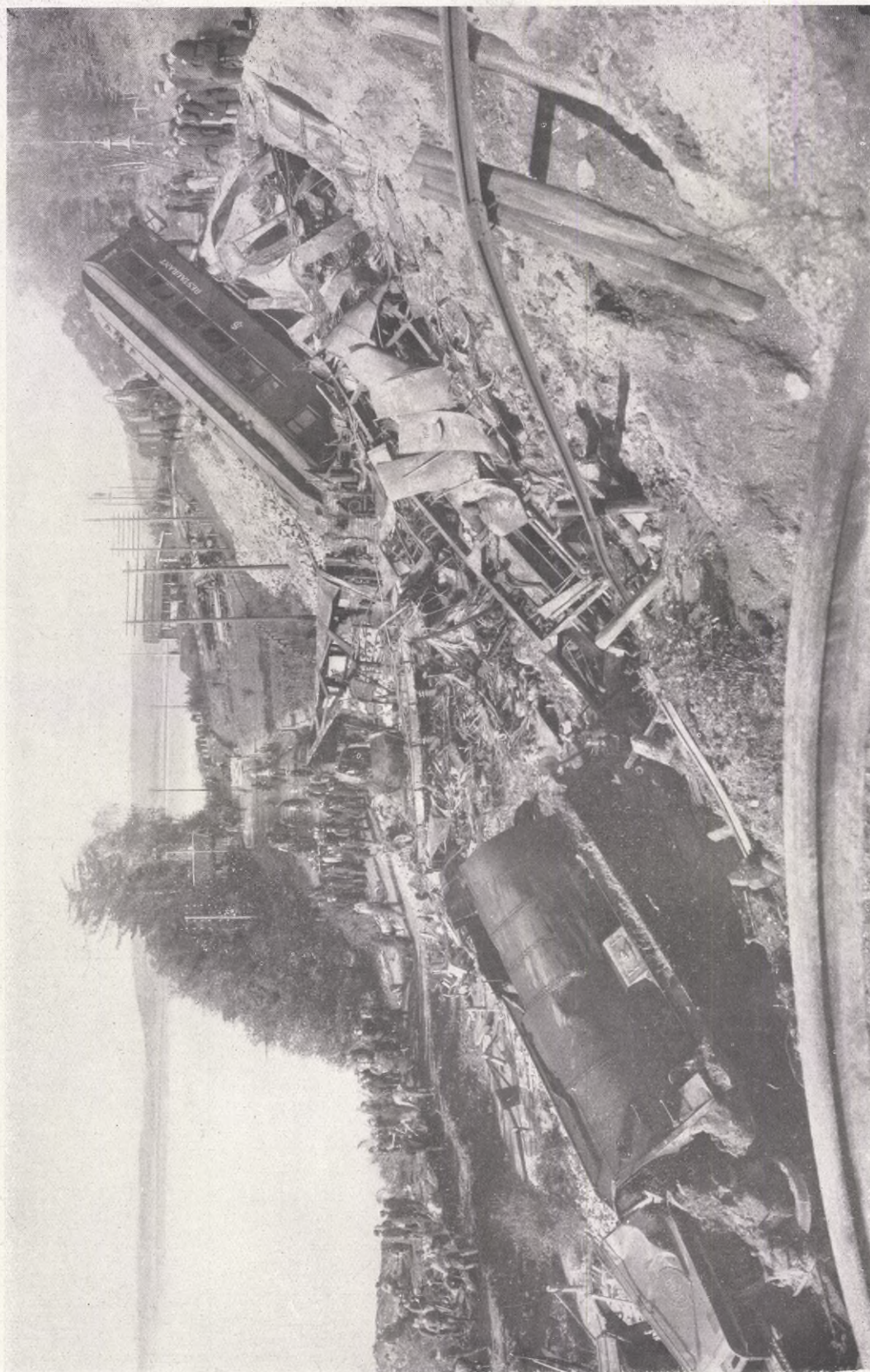
Amatörfoto. L. Bickson, Örebro.

GENREMÅLAREN REINHOLD CALLMANDER i arbete vid Tisarens strand i Nerike.

TECKNAREN OCH SKRIFTSTÄLLAREN OSSIAN ELGSTRÖM MED FRU I LAPPLAND. Herr och fru Elgström på hvar sin sida om lappmannen framför deras kåta. — Amatörfotograf

DEN OERHÖRDA JÄRNVÄGSOLYCKAN VID GETÅ.

EN I'ALL SIN OHYGLIGHET FULLSTÄNDIG ÖFVERBLICKSBILD FRÅN OLYCKSPLATSEN. Närmast synes den nedstörtade banvallen med skenorna hängande i luften; nedanför ligger lokomotivet och de förbrända vagnsresterna kvaribland de olyckliga omkommit; öfverst häger den delvis förbrunna restaurationsvagnen. — För god orientering bör man jämföra detaljer på de tre olika bilderna. — Foto. Hilmer Een, Norrköping.

JÄRNVÄGSOLYCKAN VID GETÅ.

Foto. Een, Norrköping.

EN ANNAN ÖFVERBLICKSBILD.

Här synes lokomotivet jämte vagnsresterna; längst till vänster en telegrafstolpe som af raset slungats 50 meter från sin plats.

Foto: Bengt Sjöberg.

Foto. Lidberg, Norrköping.

DETALJBILD.

ANTRÄFFADE OMKOMNA BORTBÄRAS. Närmast (vid X) synes skelettet af en brunnen vagn som lämnar ett talande vittnesbörd om den hemska olyckan.

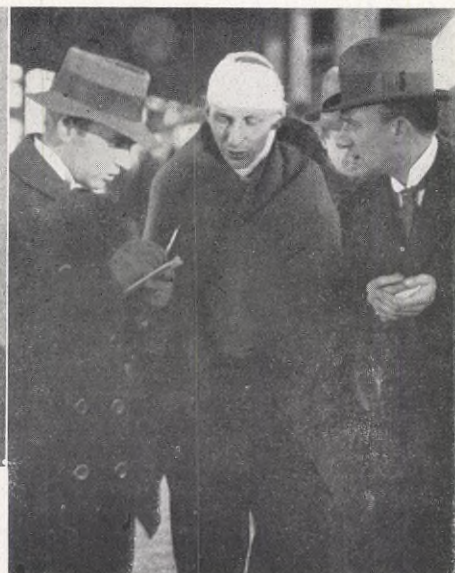
Foto: Bengt Sjöberg.

FÄNRIK S. TORELL vid Norrbottens reg. res.

En af de rådigaste och kraftigaste hjälparne omedelbart efter katastrofen.

Fotos. Kleiner, Stölm.

DE SÅRADE BÖRJA ANLÄNDA TILL STOCKHOLM.

JÄRNVÄGSOLYCKAN.

PLIKTEN MOT SAMHÄLLET.

En fruktansvärd järnvägsolycka, den största som någonsin ägt rum i Sverige inträffade tisdagen den 1 oktober vid 7-tiden på eftermiddagen ungefär en mil norr om Norrköping, då uppgående Malmö-tåget strax vid *Getå* station, på bandelen Norrköping—Nyköping rusade utför den här ovanligt starkt slutande och höga banvallen, dragande med sig af tågsättets tio medföljande vagnar, däraf sju för passagerare, alla utom två som blefvo stående kvar på banvallen. Katastrofen som följde var ohygglig. Vid nedstörtandet tornade sig vagnarna upp i en massa körde in i och splittrades mot hvarandra, hvarjämte äfven tågets gasbehållare exploderade och med en flammande ström af den utkvällande antända gasen omhvarfde de sammanvräktta vagnarna. Under cirka 10 minuters tid erbjöd olycksplatsen en vild och förfärlig anblick — lågorna från de brinnande spillrorna som slogo högt mot den mörknande himlen, de sårades jämmer, de döendes skri, bruset från den nedanför svallande Bråviken. Efter denna korta stund, hvarunder ett ännu oberäkneligt antal människolif snabbt förspilldes ibland lågorna — man har hittills förmodat att de döda uppgå till ett 30- å 50-tal — blef allt tyst, den värsta paniken var öfverstånden och det stora pröfvande hjälparbetet, som då detta skrives ännu fortfar, kunde taga vid. Till Norrköpings lasarett ha införts 28 lindrigt sårade, 8 svårt sårade och 3 lifsfarligt sårade. Ur de till odefinierbara massor nedbrända vagnarna ha hittills framgräfts öfver 30 förkolnade lik.

Getåolyckan är den största som någonsin inträffat i Sverige. Af större järnvägsolyckor ha vi att anteckna olyckan vid Sandsjö-söder om Nässjö den 23 december 1864, då 7 personer dödades, den fruktansvärda tågsammanstötningen vid Lagertunda, mellan Malmslätt och Bankeberg den 15 november 1875, då nio personer fingo sätta lifvet till samt slutligen den ännu i färskt minne varande ohyggliga senaste Malmslättsolyckan som inträffade söndagsmorgonen den 16 juni 1912 och då 21 personer på det beklagansvärdaste sätt omkommo. Hvilken definitiv dödsiffra denna senaste ohyggliga katastrof, som med djup förstämning erfarits af hela Sveriges folk skall uppvisa är ännu omöjligt att säga, men redan nu är densamma hög nog att man skall kunna beteckna denna olycka som den fasansfullaste vi upplefvat.

Helt naturligt äro de materiella skadorna betydande. Förutom järnvägsmateriel beräknas den därvid förstörda posten uppgå till flera hundra tusen kronor.

Platsen för den fruktansvärda katastrofen har alltid ansetts särskildt riskabel. Som man torde erinra reser sig här till vänster Kolmårdens sluttning medan det höga banspåret på höger sida endast har landsvägen nedanför den brant sluttande vallen samt

där nedom Bråviken. Vid en nederbörd som den under senaste tiden rådande bör gifvelts det från Kolmården ständigt nedsrömande vattnet, som ej kunnat ledas genom verkligt effektiva trumledningar ha åstadkommit ett oerhördt undermineringsarbete. Det är en sak att ett sådant ej kunnat undvikas, men en annan huruvida en olyckshändelse vid en synnerligen kritisk bansträcka som en abnormt riklig nederbörd gjort ännu mera riskabel, kan rubriceras enbart som naturkatastrof.

DANNEMORA GRUFVA.

Forts. fr. sid. 23.

af ett bolag, föranstalt af Gustaf I och hvari äfven konungen var intressent.

Johan III öfverlät 1588 Österby bruk till Upsala borgare på 20 år med rättighet att bryta vid Dannemora berg och grufva så mycket järn, som behöfdes.

Från år 1613 synes konung Gustaf Adolf hafva fästat särskild vikt vid Österby bruk och utfärdade den 2 september samma år bref till Hans Silfverson att bygga en stark damm vid sjön Rasten, och befallde samme Silfverson den 15 juni att tillhandahålla allmogten att göra dagsverken och rensa ån emellan Dynesjön och Österby damm till en ny masugns anläggande m. m. Så synnerligen storartad måtte dock icke grufdriften vid Dannemora varit före 1600-talet, ty *Påfvel Humble*, hvilken ifrån att 1606 hafva varit arbetare vid Bohlgårdens silfvergrufva i Hökhufvuds socken, upptagit Jordgrufvan 1612, Österby ödesgrufvor 1628 och 1635 jämte flera andra grufvor och af Carl IX:s änkedrottning Christina den 10 juli 1618 förordnats till gruffogde vid Österby, samt af Gustaf Adolfs änkedrottning Maria Eleonora att uppsöka malmstreck i hennes lifgeding äfvensom den 6 december 1633 af Bergs-Collegium erhållit privilegier på en koppargrufva vid Dannemora, blef efter sin död, på begäran af sonen Johan Påfvelsson Humble, af häradsrätten förklarad vara den förste, som upfunnit Dannemora järngrufva, med undantag af den gamla Kungsgrufan, som då legat öde, hvilket intyg häradsrätten säkerligen icke utfärdat, om grufdriften ett århundrade dessförinnan varit mera känd.

Snart nog afhände sig kronan sina på Dannemora malm hänvisade bruk först på arrende och sedermera genom försäljning och grundades järnindustrien i Dannemora Bergslag framförallt genom den förste Louis de Geer, hvars initiativkraft gjorde denna bergslag till en af de förnämsta i vårt land. Därjämte är det malmens frihet från fosfor, som skapat Dannemora-järnets världsrykte.

ÖFVERLEFVANDE OCH OSKADADE EFTER KANONBÅTEN "GUNHILDS" MINSPRÄNGNING (se närmast föreg. n:r). Fr. v. und.-off. Molan, Berg, Larsson och Trossell.

Foto. Rahm, Sthlm.

LÖJTNANTEN VID SVEA LIFGARDE, FRILÄRRE NILS SPARRE under skjutöfning vid Enskele svårt sårad af ett viddaskott.

Enligt till anhöriga ingånget meddelande har ånyo en af Sveriges frivilliga i franska armén, *Rudolf Conrad Petersén* stupat i Frankrike.

Den bortgångne var född i Stockholm 1887 och son till aflidne sjökaptenen Conrad Petersén. År 1916 ingick han som frivillig på fransmännen sida och utmärkte sig där för stor krigsduglighet och tapperhet, särskildt under det blodiga slaget vid Verdun, där han dekorerades med hederslegionens krigskors. Uppskattad och varmt afhållen i den främmande miljön saknas den unge stupade svensken icke minst af sina franska vapenbröder.

Vidst. bild:

EN NY TYP AF ENGELSK LIFBOJ. Kopparkulor vid ett tråkörs; de fyra ständarne äro för ljussignalering med ljus som erhålles ur behållaren vid ständarnes ena ända.

dig fransmän och amerikanare utan uppehåll och med en kraft som visar hvilka oerhörda förråd i såväl material som folk ententen sammandragit före inledandet af denna fruktansvärda sista kraftmätning, drivit fram nya anfallskolonner inför hvilkas präss St Quentin efter ett tappert och hårdnackadt försvar den 2 oktober måste öfverlämnas.

Äfven i det senaste led af offensiven ha de allierade i stor utsträckning begagnat sig af den vid stormningen i allra högsta grad effektfulla pansarvagnen, hvilken "en masse" med lätthet plöjt upp tyskarnas soliditet med det ena taggtrådsnätet efter det andra anlagda och delvis under åratals uppbyggda försvarsverk.

Under hela världskriget som erbjuder en sådan hemsk profkarta på människointelligensens förmåga vid uppfinnande af förstörelsematerial har intet krigsredskap visat sig mera förödande för såväl mänskligt som materiellt motstånd. Att vidundren, där de spridande död och förödelse omkring stöta fram med väldiga okrossbara lokomotivs tyngd och obeveklighet, äfven bland de tyska soldaterna väckt en slags panik, därom vittnar bl. a. general

Forts. å sid. 30.

VÄRLDSKRIGET.

Den offensiva stormbölja, som nyligen kastades upp mot *Bulgarien*, ödeläggande dess möjligheter som en längre i kriget deltagande förbundstrogen stat har sedan senaste öfversikten lämnades rullat vidare fram utefter hela den väldiga slagfronten och satt alla sektioner på densamma i svällning ända från Flanderns kuster ned till Alperna. Alla detta världskrigs föregående strider uthärda i våldsamt och förödelse ej jämförelse med denna senaste offensiv, som af engelsmän, fransmän, amerikanare och kanadensare i förening företagits mot Tyskland och dess förbundnas försvarsmur, hvilken ändtligen synes ha för afsikt att hålla sin linje ungefärligen utefter den sträcka hvarifrån den ryckte fram den 21 mars.

Alltså ungefär samtidigt som kanonerna dåna mot den macedoniska fronten storma engelsmän i förbund med belgare fram på den mellan *Lys* och *Dixmuiden* och ända till *Hindenburg-linjen* utvidgade slagfronten i norr, där striderna i synnerhet vid *Cambrai* blossat med oerhördt förbittrad våldsamt. Uppgifvandet af *Armentières* och *Lens* samt den civila befolkningens utrymmande af *Lille* tyder på att situationen här är mycket allvarig för tyskarna, i det en katastrof kan leda till deras totala afskärande från kusten. Längre söderut på sektionerna St Quentin, Aisne och Verdun

RUDOLF PETERSEN, en i franska armén stupad svensk, dekorerad med hederslegionens krigskors.

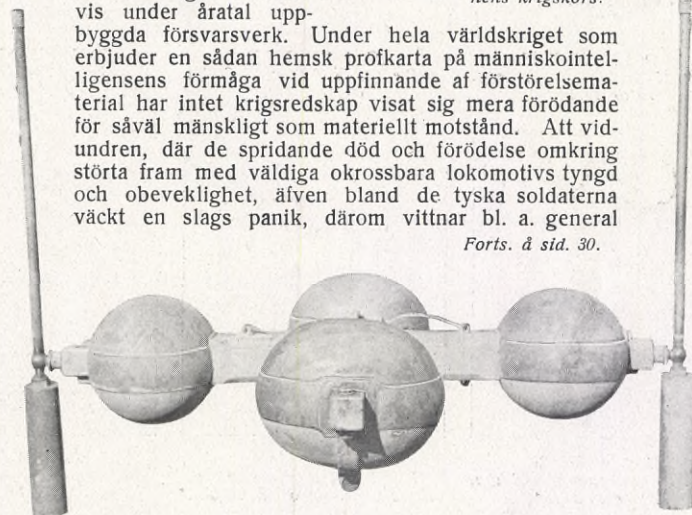

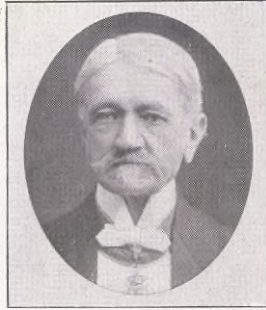
Foto. Bergstr. m., Marstrand.

ÄSÖM: Bengt Sjöbergstava

VECKANS PORTRÄTTGALLERI

F. A. A. W. L. STACKELBERG.
Grefve. F. d. Major. — Sthlm.
85 år 8 okt.*

L. J. F. LILJENCRA NTZ.
Friherre. F. d. Öfverste. — Up-
sala* — 80 år 13 okt.*

C. O. SYLVANDER.
F. d. Generalmajor. — Karls-
borg. — 75 år 11 okt.*

C. V. RAPPE.
Friherre. Generalmajor.
Boden. — 55 år 10 okt.*

C. G. H. THEDI NIUS.
Apotekare. — Göteborg.
75 år 2 okt.*

L. A. WIDELL.
Apotekare. — Örebro.
60 år 29 sept.*

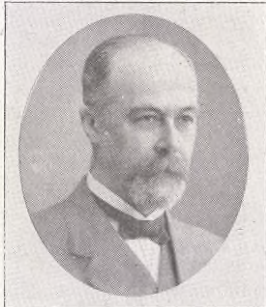
P. H. H. RINGBERG.
Förste stadsläkare. — Kalmar.
60 år 21 sept.*

J. H. FORSSNER.
Professor. — Stockholm.
45 år 3 okt.*

L. O. L. STENIUS.
Prost. Kyrkoherde. — Axberg.
70 år 1 okt.*

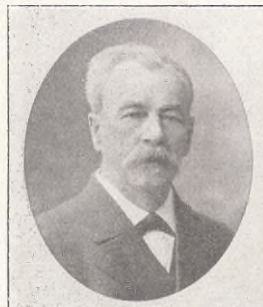
G. J. DE GEER.
Friherre. Professor. — Sthlm.
60 år 2 okt.*

N. LINDSKÖG.
Lektor. — Göteborg.
60 år 29 sept.*

E. W. MOLIN.
Justitieråd. — Stockholm.
50 år 1 okt.*

C. A. VRANG.
F. d. Bruksdisponent. — Sthlm.
70 år 25 sept.*

K. LITHMAN.
Grosshandl. Generalkonsul.
Kapstaden. — 65 år 13 okt.*

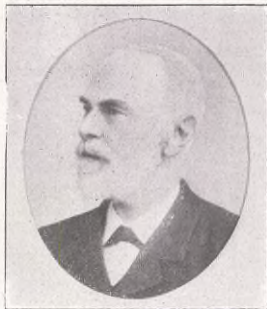

B. O. HJORTH.
Disponent. — Hofors.
50 år 19 sept.*

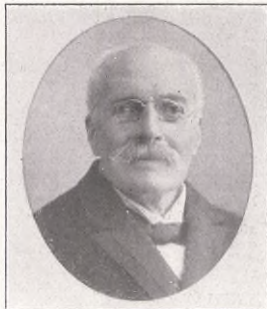

C. E. LIGNELL.
Bankdirektör. — Östersund.
50 år 11 okt.*

* Data å sid. 30.

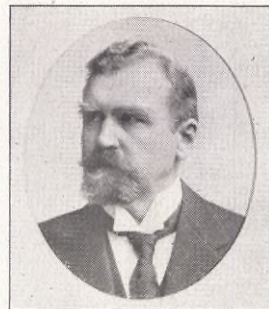
C. L. LINDGREN.
F. d. Bokhandlare. — Nybro.
90 år 25 aug.*

G. WETTERGREN.
Godsegare. — Vårgårda.
80 år 6 okt.*

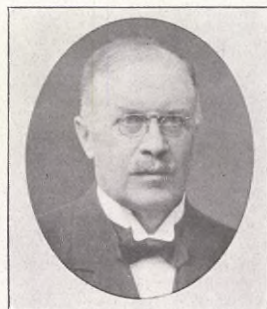
A. E. GUSTAFSSON.
Underlöjtn. i a.n. — Karlberg.
60 år 3 sept.*

G. A. HELLBERG.
Ingenjör. V. Dir. — Malmö.
50 år 6 okt.

B. G. JÖNSSON.
Bankdirektör. — Arlöf.
70 år 4 okt.*

G. T. BRANDBERG.
Akademiräntmästare.
Upsala. — 60 år 11 okt.*

E. V. BARKMAN.
Förste revisor. — Stockholm.
50 år 22 sept.*

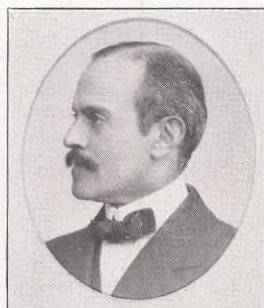
A. H. GRÖNLAD.
Hofrättsnotarie. — Falun.
50 år 20 sept.*

K. F. LUNDSTRÖM.
Marinintendent af 1:a gr.
Stockholm. — 60 år 27 sept.

A. G. FRICK.
Trafikchef. — Hjo.
60 år 11 okt.*

G. FRÄNCKEL.
Direktör. — Stockholm.
50 år 21 sept.*

T. MARCUS.
Direktör. — Åre.
40 år 3 okt.*

E. N. JÖRLANDER †.
Protst. Kyrkoherde. — Ulricehamn. — F. 45. † 25 sept.*

A. IFVARSSON †.
Landtbr. f. d. Riksdagsman.
Renneslöf — F. 58. † 22 sept.*

F. O. ANDERSSON †.
Disponent. — Kortfors.
F. 70. † 20 sept.*

O. A. S. TINNERSTEDT †.
Stadsveterinär. — Malmö.
F. 87. † 25 sept.*

* Data å nästa sida.

VECKANS PORTRÄTTGALLERI

ADOLF STACKELBERG. Uljtn. v. Smål. hus.-reg. 55, afg. fr. Ult. landtbr.-inst. 61, godsförv. 70-74, ryttn. 76, afstk. som major 86. Led. af prem.-nmd f. häst. i Jönköp. l. 85-94, kontr. f. brännv.-tillv. 86-91, öfverkontr. 92.

LUDVIG LILJENCRANTZ. Uljtn. v. Upl. reg. 58, öfv.-län. v. Elfsb. reg. 90, öfverste o. ch. f. sistn. reg. 94-98. Inneh. på sin tid nidekomm.-egend. Hesselbyholm i Söderman. l. (såld 17, nu fid.-komm.-kapital). Numera bosatt i Upsala.

OSKAR SYLVANDER. Uljtn. v. Vend. art.-reg. 67, maj. v. Vaxh. årt.-kär. 93, öfverste o. chef f. kåren 96, kommandant af Vaxh. o. Osc. Fredr.-brgs fästn. s. å., öfverste v. Kustart. chef f. Vaxh. kustart.-reg., kommand. o. art.-befälh. af Vaxh. o. Osc.-Fredrbrgs fästn. 02-04; gen.-maj. i Kustart. 04, i Gen. res. sistn. år., tf. kommand. af Karlsborg 04. Led. af stadsfullm. i Kristianstad 76-78, ordf. i Vaxh. stadsfullm. 02-04. Led. af arméfullm. i 4 arméfördeln.

VILHELM RAPPE. Uljtn. v. Bohusl. reg. 84, kapt. v. Gen.-stab. 04, maj. der s. å., v. Jönk. reg. 06, chef f. Krigsskolan 06-12, öfv.-löjtn. i an 08, i reg. s. å., öfverste i an 11, öfverste o. ch. f. Jämtl. fältjäg.-reg. 12, gen.-major o. kommandant i Boden 18.

HUGO THEDENIUS. Apot.-ex. 67, inneh. af apot. i Tanum 72-83, af apot. Korpen i Stockholm 87, af apot. Enhörningen i Göteborg sdn 92. Led. af Patr.-sällsk. verkst. utsk. 89-91; ordf. i Göteborg. musei naturvetensk.-nmd sdn 05.

ALBIN WIDELL. Apot.-ex. 83, förestånd. f. fil. apot. i Nysätra 93, inneh. af apot. i Kil 02, af apot. Svanen i Örebro sedan 14.

HJALMAR RINGBERG. Stud. 77, med. lic. 87, 2. stadsläk. i Kalmar 90, 1ste sedan 91. Led. af helsov.-nmd sdn 91, dråtselkamm. sdn 95, skolråd o. folksk.-styr. sdn 96, stadsfullm. sdn 99.

HJALMAR FORSSNER. Stud. 92, med. dr. 06, prakt. läk. i Stockholm sdn sistn. år.; docent i obst. o. gynek. v. Karol. inst. 07, prof. i samma ämnen där sdn 17. Sekr. i Allm. Sv. läk.-fören. styr., red. f. Läkartidn. Led. af Stockh. stads helsov.-nmd.

OSKAR STENIUS. Stud. 69, prestv. 72, kyrkoh. i Svalöf 85, kontr.-prost 92, kyrkoh. i Axberg o. Hofst. 96, prest. 12. Led. af Hushålln.-sällsk. i Stockh. l. 79, i Malmö. l. 87; led. af Skån. landskap.-hist. o. arkeol.-fören. 94; ordf. i Svalöfs sparsb. dir. 88. Ordf. i Lunds miss.-sällsk. 95-98.

GERHARD DE GEER. Stud. 77, fil. kand. 79, anst. v. Sv. geol. undersök. sn extra geolog 78, bitr. geol. 82, ord. 85. Professor i geologi v. Stockh. högsk. sdn 97, rektor 03-10, prorektor sdn sistn. år. Led. af Vet.-akad. m. fl. lärda samf. Pres. v. 11 internat. geol. kongr. i Stockh. 10. Led. af komm. f. gradmättn. af Spetsbergen sdn 98. Led. af Riksd. A. K. 1900-05. Biografi o. hetsid.-portr. årg. 14-12.

NATANIEL LINDSKOG. Stud. 76, fil. dir. 86, tf. prof. v. Tekn. högsk. 85-86, doc. i mek. v. Ups. univ. 85-92, lekt. i Kristianstad 92-99, rekt. i Vänersborg 1900-09, lekt. i Göteb. reallärov. sdn sistn. år. På sin tid stadsfullm. i Vänersb. Vik. prof. v. Chalm. tekn. läroanst. sdn 13, lär i matem. v. Kjöllbergiska sem. sdn 09.

ERIK MOLIN. Stud. 86, jur. utr. kand. 92, e. o. not. v. G. hofr. s. å., ff. domh. 94-95, e. o. not. i rådst.-rätten 96, stadsnot. 05, rådmän 08 allt i Göteborg. Justitieråd 16. Under vist. i Göteborg sekr. h. kyrkofullm., hand.- o. sjöf.-nmd. samt hand.-fören. fullm. Led. af styr. f. Göteborg. Boh. sparbank.

CARL VRANG. Afg.-ex. fr. Tekn. inst. G. 73, ing. v. Karlsdals bruk 73-74, förvalt. v. grufbol. 75-90, disp. v. Åkers styckebruk 90-12. Mångårig styr.-led. o. ordf. i N. Södermanl. jernv.-a.-b., till hvilket han var en af stift.

KARL LITHMAN. Stud. 72, anst. i sjöass.-bol. o. prok. å hand.-kontor i Göteborg 73-78, kont.-chef o. sekr. h. svensknorske gen.-konsuln i Kapstaden 79, v. konsul 81, köpman o. tf. gen.-konsul 85, gen.-agent f. norsk Veritas 86, konsul f. Venezuela 87, gen.-konsul i Siam sdn 14. Anl. sv. tändsticksfabr. i Kap-taden 88, första elektr. sågverk m. snick.-fabr. 92; inneh. framst. assur. o. ångb.-agenturer.

CLOF HJORTH. Stud. 88; anst. v. Sandvikens jernverk som utr. korr. 91, suppl. i styr. 1900, led. af styr. o. meddir. 11; verkst. dir. o. disp. f. Hofors a.-b. sdn 16. Led. af Gefle hand.-kamm. samt finansrådet; Sv. repres. v. hand.-kamm. kongr. i Boston 12.

Forts. fr. sid. 27.

Ludendorfs dagorder till trupperna, att ej låta tanks "utan hinder och motstånd mildts rusa fram utefter vägarna sedan de genombrutit de första linjerna".

Tanks är otvifvelaktigt den uppfinning, ententen först och främst har att tacka för sina framgångar i den senaste offensiven. Dessa äro obestriddligen mycket stora, om de betraktas utan jämförelse. Men man får ej glömma att tyskarna för ej längre tid än fem månader tillbaka stormat fram öfver samma marker och vunnit desamma segrar som nu vinnes af ententen. Om man räknar med att denna maktgrupp sedan dess med en hel världsdels hjälp kunnat satsa in nya millionarméer i striden stannar förvåningen mest inför det faktum hur märkvärdigt ineffektivt resultatet af en under år förberedd offensiv dock hittills blifvit. Bulgarien har begärt fred och får den på hårda vilkor. Nu återstår att se

Foto. Sandes, Stihl.
FRU AGNES INGELMAN, nyutsedd ordförande och medlem i F. H. K:s kvinnoråd.

CARL LIGNELL. Stud. 88, tj.-man i Riksb. 90, kassör i J.mtl. folkbank 95, verkst. dir. i Jämtl. kred.-bank 1900, verkst. dir. i Stockh. hand.-banks aff.-kont. i Östersund sdn 16. Stadsfullm. i Östersund 02-05 o. 08-12; ordf. i dråtselkamm. 03, led. af byggn.-nmd. 07-12, komm. led. o. arb.-chef i byggn.-styr. f. uppf. af nytt rådhus i Östersund 07-12, led. af stadsplanekomm. 08-13, verkst. led. af styr. f. uppf. af sinnessläanst. i Bräcke 13-15, led. af länskomm. f. Balt. utställn. 14. Styr.-led. i fören. Jämtslöjd 08, led. af styr. f. fören. f. hembygdsvärd 16.

LUDVIG LINDGREN. Inneh. bokhandel i Karlshamn 53-70; bosatte sig sistn. år i Stockholm, ledigerade under åren 70-03 Sveriges handelskalender sou under hans ledning alltmot utveckledes till den betydande ställning detta standardverk numera utgör. Sedan 03 bosatt i Nybro, Kalmar län.

GUSTAF WETTERGREN. Ordf. i komm.-nmd o. st. 77-98, ordf. i kretsafv. 92-98, mångårig landstingsm. Grundl. Västg. torströfabr. 90, drifvit omfamt. arméleveranser.

AUGUST EMANUEL GUSTAFSSON. Serg. v. Göta lifg. 82, fanj. 87, sv.-man 04, komp.-adj. v. Krigsskol. res. off.-kursör 09, tillsyn.-man å Ekelund under Karlbergs kungsgård 17; uljtn. i an 18.

GEORG JÖNSSON. Kr.-länsn.-ex. 70, kr.-länsn. i Bara 75-15. Verkst. dir. i Skån. hand.-banks aff.-kontor i Ärlöf sdn 12. Mångårig led. af kyrko- o. skolråd.

THEODOR BRANDBERG. Stud. 77, hofr.-ex. 83, v. hfd. 86, akad. kamrer 93, akad. rättnäst. 07. Led. af Ups. domkyrkoråd sdn 1900, led. af stadsfullm. 01-06. Styr.-led. i H. Gahns a.-b. sdn 98, i Upl. e. bank sdn 15, i Almqvist & Wiksells boktr.-a.-b. 1900-08.

ERNST BARKMAN. Stud. 88, e. o. tj.-man h. dråtselnmd i Stockh. 91 revisor 04, förste revisor 18. Revisor i Änke- o. pup.-kassan v. Stockh. st. ämb.-verk, i Kungsh. förs. kyrkoråd o. komm.-fören. En af stift. af Stockh. stads tj.-mäns-fören. 08, dess förste ordf. 08-09, sdn 08 led. af styr.

HJALMAR GRÖNBLAD. Stud. 86, hofr.-ex. 92, tingsstj.-gör. 92-94, omb.-man h. St. Kopparb. bergsl. a.-b. sdn 95, h. Kopparb. e. bank sdn 99, h. Daléflns flott.-fören. sdn 1900. Led. af stadsfullm. 03-09. V. ordf. i styr. f. Kopparb. läns sparb. 16-18.

GUSTAF FRICK. Stat.-skr. v. Hjo.-Stenst. jernv. 74, st.-insp. i Hjo 76, traf.-chefass. 83, tf. traf.-chef 09, trafikchef sdn 11. Stadsfullm. i Hjo sdn 03.

GUSTAF FRÄNCKEL. Stud. 86, under ett flertal år i 15 chef o. deleg. i Hasselbacken, den berömda restauranten i Stockholm; dertill meddelg. o. medst. i några af huvudstadens mest populära restauranter; led. af styr. f. Stockh. allm. rest. a.-b.

TURE MARCUS. Reste efter afslut. skolestud. t. Amerika o. idk. der affärsförd. Start. jemte en broder den bekanta rest. Sturehof i Stockholm 05; öfvertog hotellet i Åre 10 samt sistn. år ytterligare hotell der. Det är främst Ms förtjenst att ha i Åre skapat en svensk högluftsrekreationsort så den omfattning o. den betydelse som denna utomordentligt populära plats.

EFRAIM JÖRLANDER †. Prestv. f. Augustinasynoden i Amer. 72, enl. tillåt. intr. i sv. kyrkan 75, komm. i Ulricehamn 81, i Bellefors 84, kyrkoh. i Ulr.-hamn 86, kontr.-prost i Redvägs kontr. 12. Mångårig stadsfullm. dess v. ordf. 02-08.

AUGUST IFVARSÖN †. Eg. egend. Renneslöfs o. Vårestorps kvärvnar i Hall. län. Komm. ordf. 92-15, styr.-led. i folkhögsk. å Katrineberg. ordf. i sparb. styr. Landstingsman. Led. af Riksd. A. K. 05-14.

OSCAR ANDERSSON †. Afg. fr. Örebro tekn. elem.-skola 92, anst. s. å. v. Bofors, driftsting. v. Kristiania stälverk 94-05; disp. f. a.-b. Héroults elektr. stål, Kortfors sdn sistn. år. Styr.-led. o. deleg. i sistn. bol., Ätrafors a.-b. o. a.-seksk. Kulektroder i Moss.

ALBIN TINNERTSTEDT †. Egn. sig först åt den mil. banan men överg. o. utex. fr. Veter.-högsk. 14; bat.-veter. i fältläk.-kårens res. 15, s. å. veterinär v. Stockh. stads helsov.-nmd. Sedan sommaren innev. är stadsveter. i Malmö.

om Tysklands okkupationstrupper kunna rädda från katastrofen. Utgången af Bulgariens svårigheter har ju icke minst för Centralförbundet sin oerhörda betydelse, då i och med denna bundsförvänts utträde ur ringen porten faller igen för centralblocket mot öster och Turkiets ställning kan bli synnerligen vanskelig.

Det hela har nu nått den ståndpunkt, då terrängvinsten utan fullkomligt genombrott saknar allt större intresse. Där de båda motståndarna nu stå, omhvarfda af eld och blod, bära de båda medvetandet af att i denna långa världstragedi endast det slutliga afgörandet numera har någon betydelse för ett snart bankruttradt Europa.

Tysklands inrikespolitiska förhållanden, som en längre tid ställt i utsikt betydelsefulla förändringar för landet, ha slutligen utmynnad i en ej helt oväntad regeringskris, i det att rikskanslärn, greve Hertling samt von Hintze afgått. Som efterträdare till rikskanslärsposten nämnes vänsterpartiets med stor värme och öfver-

DEN POLITISKA NYDANINGEN I TYSKLAND.

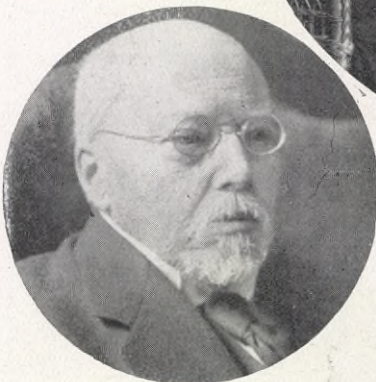
tygelse förordade kandidat, talman i Badens första kammare och tillika Badens presumtive tronföljare, juris doktor prins Max af Baden, medan ledaren af framstegsvänliga folkpartiet *Fr. v. Payer* skulle mottaga uppdraget som vice kanslär och socialdemokratiska partiets ledare *Ph. Scheidemann* inträda i regeringen som minister utan portfölj.

Rent moraliskt bör denna inre politiska nydaning, med sammansättande af ett parlamentariskt regeringskabinett af öfvervägande frisinnad läggning och hvars första åtgärd blir utarbetande af ett fredsprogram, på såväl Tysklands motståndare som på dess egen befolkning utöfva ett mär-

tigt inflytande. I och med densamma har Tyskland slagit in på den demokratiens väg, där det i sina nya och sannolikt reviderade fredssträfvanden måhända skall mötas af främst Amerikas och då äfven af de öfriga ententemakternas fulla förstäelse.

PRINS MAX AF BADEN, RIKSKANSLER OCH UTRIKESMINISTER. *Prins Max är kusin till drottning Victoria af Sverige och storhertigen af Baden, född 1867 samt förmäld med en prinsessa af Storbruttanien och Irland, prinsessan Marie Louise, dotter till hertigparet af Cumberland.*

GRAF GEORG VON HERTLING.
Afgående rikskansler.

AMIRAL VON HINTZE.
Afgående utrikesminister.

FR. VON PAYER.
Framstegsvänl. Folkpartiets ledare. F. d. Riksdagspresident. Vice Kanslär och erbjuden Rikskanslärämbetet hviket han afböjde, men kvarstår som vice kanslär.

Bilden t. v.:
PH. SCHEIDEMANN.
Socialdem. majoritetspartiets ledare. Vice

president i Riksdagen. Ingår som statssekreterare utan portfölj i regeringen

Bilden t. h.: M. ERZBERGER. Centrumpartiets ledare och en af det politiska Tysklands mest betydande personligheter. Ingår som statssekreterare i det nya rikspresdepartementet.

Efter originalporträtt.

Efter fotografier.
BILDER FRÅN "KUNGLANDSDAGENS" ÖPPNANDE DEN 28 SEPT. Text å sid. 19.

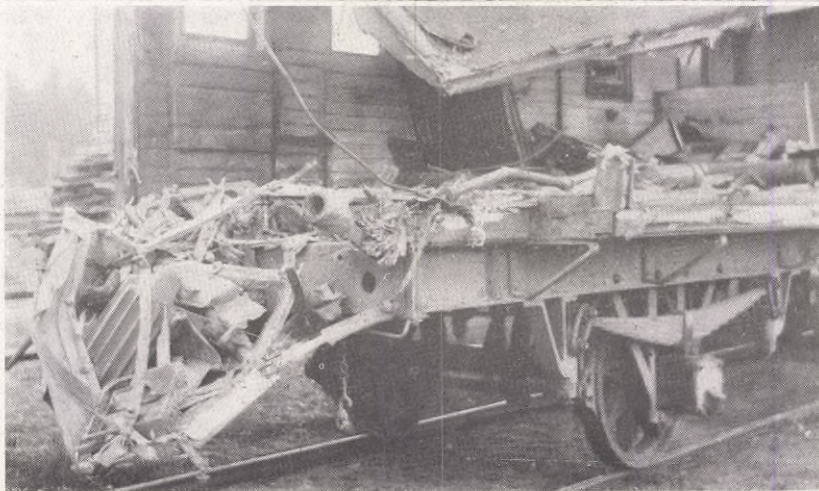
Öfverst, t. v.: talmännen Ingman, Schybergsson och Ahmavaara; t. h.: det högsta lyska militärbefälet med general von der Goltz (x) i spetsen;

Därunder: den tillfölje frånvaro af socialdemokratiska fraktionnen starkt decimerade landtdagsgruppen i processjon till gudstjänsten.

Nederst: En svår järnvägsolycka nära Helsingfors därvid ett sandtåg påhörde ett passagerartåg och krossade de två sista vagnarne; 9 personer dödades och ett flertal sårades.

INNEHÅLL:

Professor John Forssman (biografi och helsidesporträtt). — Akkaffället. — Finska bilder. — Järnvägsolyckan vid Getä - Bilder till dagskrönikan. — Världskriget. — Veckans porträttgalleri.

Eftertryck af text eller illustrationer i HVAR 8 DAG utan angifvande af källan förbjudes vid laga påföljd.
För Berättelser och Historietter gäller ovlkorligt förbud.